

УДК 657

Лищенко О.Г.¹, Герасьова О.О.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0512 НУ «Запорізька політехніка»

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МСФЗ: РОЛЬ І ПЕРЕВАГИ XBRL

Фінансова та консолідована фінансова звітність, складена відповідно до міжнародних стандартів, формується на основі таксономії фінансової звітності за МСФЗ. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» таксономія – це склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю [1].

Розроблення таксономії здійснюється Радою з МСФЗ з метою стандартизації формату електронного обміну фінансовою звітністю, підготовленою відповідно до міжнародних стандартів. Основою таксономії є мова XBRL (eXtensible Business Reporting Language) – програмний стандарт, розроблений для вдосконалення способу передачі фінансових даних, що полегшує компіляцію та обмін інформацією [5]. Фундаментальний принцип XBRL полягає у використанні тегів для позначення конкретних фінансових показників, що дає змогу автоматизованим системам коректно розпізнавати, обробляти та аналізувати інформацію.

В Україні використовується Таксономія UA XBRL МСФЗ – система фінансової звітності за міжнародними стандартами, затверджена Міністерством фінансів України. Вона адаптована до національних вимог та охоплює звіт аудитора і звіт про управління.

Формування звітності у форматі iXBRL із використанням таксономії UA XBRL МСФЗ та створення iXBRL-файлів ґрунтується на двох підходах:

- заповнення стандартних таблиць;
- тегування попередньо підготовленої фінансової звітності.

Перший підхід передбачає ручне внесення інформації, що підлягає розкриттю згідно з вимогами МСФЗ, у фіксовану проформу фінансової звітності, яка не підлягає змінненню. Основна перевага полягає у простоті застосування, особливо для компаній із обмеженою типологією господарських операцій. Однак для компаній з широким спектром операцій це являється недоліком.

Підхід на основі тегування передбачає присвоєння певних XBRL-тегів фінансовим показникам у звітності. Тег є елементом таксономії, що містить машиночитабельну інформацію про конкретний факт. Основними перевагами даного методу являються висока гнучкість, що дозволяє компаніям враховувати специфіку своєї діяльності, особливості фінансової звітності та простий процес тегування у разі прямої відповідності між елементами фінансової звітності та таксономії. Недоліками є можливі труднощі, якщо структура таксономії не збігається із представленими у звітності даними, що ускладнює процес маркування та може вимагати додаткових коригувань [2].

У світовій практиці виділяють кілька основних способів переходу на XBRL-формат подання фінансової звітності, які професійне співтовариство XBRL визнає найкращими [3]:

- використання стандартних програмних засобів (MS Excel, MS Word, PDF) для підготовки XBRL-звітів вручну;
- аутсорсинг формування звітності із залученням зовнішніх вендорів;
- доопрацювання існуючого або розробка власного програмного забезпечення для конвертації фінансових даних у формат XBRL. В Україні для формування iXBRL-звітності доступні такі програмні рішення: продукт Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» (USAID – FST), продукти компаній CaseWare, M.E.Doc та інші;
- придбання ERP-системи з вбудованою підтримкою XBRL для автоматизації бізнес-процесів та підготовки фінансової звітності.

НБУ рекомендує наступні кроки для підготовки до переходу на XBRL:

- перевірити, чи підтримують власні IT-системи підготовку звітності в новому форматі;
- зіставити параметри Головної книги з Таксономією звітності;
- формувати параметри Головної книги відповідно до вимог Таксономії;
- забезпечити зіставлення Excel-форм та даних XBRL, а також підготовку і подачу пілотної звітності;
- провести валідацію даних XBRL у файлі відповідно до Таксономії звітності UA XBRL МСФЗ [4].

Основні переваги звітності у форматі XBRL:

- для звітуючих суб'єктів: забезпечення коректності фінансової звітності; уникнення дублювання при подачі звітності регуляторам; підвищення якості облікової інформації;

- для держави: пришвидшення та автоматизація обробки і аналізу фінансових даних; оперативне виявлення ризиків та реагування на них; більш ефективний і менш витратний процес регулювання;

- для інвесторів: покращене розкриття інформації відповідно до міжнародних стандартів; швидка і автоматична обробка та аналіз фінансової звітності; краще розуміння ризиків і перспектив бізнесу.

Отже, впровадження стандарту XBRL у фінансову звітність підприємства є важливим етапом у підвищенні її якості, прозорості та автоматизації процесів подання. Його використання сприяє ефективному обміну фінансовими даними, забезпечує їхню коректність, знижує адміністративне навантаження та створює сприятливі умови для залучення інвестицій.

Однак процес імплементації XBRL вимагає модернізації ІТ-систем, узгодження звітності з таксономією та навчання персоналу. Завдяки підтримці регуляторів і сучасним програмним рішенням підприємства можуть успішно адаптуватися до нового формату подання облікової інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо удосконалення деяких положень URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text>

2. Парокінна А., Таран І. Підходи до створення звітності у форматі iXBRL: переваги та недоліки. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/2021/iXBRL-reporting-approaches.html>

3. Шматко Н. Формат XBRL: як підготуватися до подання фінансової звітності за таксономією МСФЗ [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <https://ibuhgalter.net/articles/477>.

4. Khatib E., Yassin M. Internet Financial Reporting and Expected Stock Return. Journal of Accounting, Finance and Management Strategy. 2019. Volume 14. Number 1. P. 1-28

5. М.Е.Дос. Фінансова звітність за МСФЗ (формат iXBRL). URL: <https://medoc.ua/ixbrl>